

اولین گام‌ها برای احداث دانشگاه در کرمان

امیرلری زاده

دانشگاه شهید باهنر کرمان

پس از آن که شادروان «علیرضا افضلی پور» به اتفاق همسر فرهیخته‌اش روانشاد بانو «فاخره صبا» به این نتیجه رسیدند؛ بهترین راه خدمت به وطن ساختن دانشگاه است، با مطالعات فراوان شهر کرمان را برای احداث دانشگاه، انتخاب کردند و شورای گسترش آموزش عالی، وابسته به وزارت علوم و آموزش عالی با صدور مجوز قانونی برای تأسیس دانشکده‌های علوم و فنی، نخستین شعله‌های امید را در دل آنان، فروزان نمود. با پشت سر گذاشتن مصائب و مشکلات مربوط به انتخاب زمین مناسب از اراضی اداره کل منابع طبیعی کرمان، مهندس افضلی پور در شهریور ۱۳۵۱ برای دیدار خواهرزاده‌اش «دکتر هوشیار نوشین» از متخصصین رشته عمران و استاد «دانشگاه ساری» به انگلستان رفت. موضوع را با او در میان گذاشت و برای یافتن مهندسان مشاور و پیمانکاران پروژه احداث دانشگاه با دکتر نوشین مشورت کرد. دو ماه بعد، در تهران هر دو میهمان «شرکت مشاوران پیراز» از زبده‌ترین تیم‌های فنی و معماری ایران، به مدیریت مهندس «امیرنصرت منقح» و همکاران تراز اولش، مهندس «یوسف شریعت زاده» و مهندس «سید محسن میرحیدر» از پیشکسوتان معماری نوین ایران بودند. این انسان‌های شریف، با عشق و صمیمیت، پا به میدان گذاشتند و نقش مهمی در طراحی و اجرای ساختمان‌های دانشگاه برعهده گرفتند. محاسبات سازه‌ای در «شرکت سانو» و به دست باکفایت «مهندس مهدی قالیبافیان» انجام گرفت و در همه این مراحل دکتر هوشیار نوشین نیز نظارت کامل داشت.

سیاست جذب استاد در دانشگاه

هنوز بنای ساختمان‌های دانشگاه آغاز نشده بود که سودای دیگری در اندیشه بلند افضلی پور نقش بست. او در فکر جذب و تربیت استاد برای دانشگاه بود و اعتقاد داشت: «کالبد دانشگاه مهم است، اما مهم‌تر از آن، جان دانشگاه است و آن جان، انسان‌هایی هستند که اداره، آموزش و پژوهش را در دانشگاه برعهده دارند».

افضلی پور برای جذب استاد و اعضای هیات علمی اولیه دانشگاه، بارها به شیراز و مشهد سفر کرد، و با بلندنظری و آینده‌نگری در این زمینه دو اقدام بسیار جالب و مهم انجام داد. نخست اینکه اعلام کرد: هزینه‌های ازدواج هر استاد غیرکرمانی را که به کرمان بیاید و با یک خانم کرمانی ازدواج کند تقبل می‌نماید و اگر همسر او عضو هیات علمی دانشگاه باشد، به آن خانم نیز یک ساعت طلا هدیه می‌دهد. این علاوه بر هدیه نقدی بود که به آن دو می‌پرداخت.

دومین کار درخور تحسین افضلی پور آن بود که هر سال ۳۰ نفر را با هزینه خود بورسیه می‌کرد تا برای ادامه تحصیل به خارج از کشور بروند و با مدرک دکترا برای تدریس به دانشگاه کرمان برگردند. این بار هم بخت با افضلی پور یار شد و توانست انسانی فرزانه و دانشمند را با خود همراه نماید. رادمرد ایشاگرگی که موافقت نمود؛ مدیریت دانشگاه را در شرایطی به عهده بگیرد که هنوز بنیانش شکل نگرفته بود! دکتر «محمدعلی میرزایی»

با عشق و شور آمد و گرمای وجودش، مایه جان گرفتن دانشگاه شد.

احداث دانشگاه در بهترین زمان ممکن و بهترین شکل، با مدد بهترین همراهان صورت گرفت و از این نظر، دانشگاه کرمان محل تلاقی انسان‌های بزرگ و وارسته‌ای بود که با مشارکت در ساخت و شکل‌گیری آن، نام‌شان در تاریخ ماندگار شده است.

نخستین آشنایی با بنیانگذار دانشگاه
دکتر میرزایی ماجرای آشنایی و نخستین دیدارش با بنیانگذار دانشگاه کرمان را این‌گونه روایت می‌کند: «در سال ۱۳۵۲ ریاست دانشکده علوم دانشگاه فردوسی مشهد بر عهده من بود. دکتر «مجید رهنما»، وزیر علوم و آموزش عالی وقت، از طریق تلفن استانداری با من تماس گرفت و افضلی پور را معرفی کرد و گفت: وی می‌خواهد در کرمان دانشگاه بسازد و مشتاق است یک شب میهمان شما باشد. شما هم استادان و دانشجویان کرمانی را به ایشان معرفی کنید. ندیده، مهر افضلی پور در دلم نشست. احساس کردم قرن‌هاست که او را می‌شناسم. اطاعت امر کردم. افضلی پور تشریف آوردند. چند نفر استاد و دانشجوی کرمانی داشتیم، همه را صدا زدم و در ضیافتی کوچک اما صمیمی، آن‌ها را به او معرفی کردم. افضلی پور با عشق از کار خود به اهدافش سخن گفت. همه مجذوب شده بودند. افضلی پور آمادگی خود را برای اعطای بورس به دانشجویان و امکانات به استادانی که برای تدریس به دانشگاه کرمان بیایند، اعلام کرد.

او سپس نزد وزیر رفت و گفت: من از میان جمع استادان و دانشجویان، دکتر میرزایی را انتخاب کردم. او کرمانی نیست، ولی حتماً باید به کرمان بیاید و رئیس دانشگاه بشود. به افضلی پور گفتم: بعد از زلزله گناباد، ما در خیابان کوه‌سنگی برای بچه‌های یتیم مدرسه‌ای درست کرده‌ایم. این بچه‌ها بسیار مستعد هستند. در اولین دوره‌ای که به کنکور رسیده‌اند، صد در صد قبولی داده‌اند و باعث افتخار ما شدند. تمام معلمان آن‌ها، از دانشجویان دانشکده علوم هستند. از عشق خود به مدرسه برایش گفتم. رئیس مدرسه بودم و این، علاوه بر مسئولیت من در دانشگاه فردوسی بود. افضلی پور را به مدرسه بردم و گفتم اگر من با شما به کرمان بیایم و ریاست دانشگاه نوپای شما را قبول کنم، علاوه بر لنگ شدن کارهای دانشگاه مشهد، این مدرسه نیز بی‌سرپرست می‌شود. پیشنهاد دادم؛ دانشگاه را در مشهد احداث کند. گفتم: خراسان، علاوه

بر وجود حرم مقدس امام رضا (ع)، زادگاه حکیم فردوسی، حکیم عمر خیام و عطار نیشابوری هم هست.

آقای افضلی پور برایم استدلال آورد و از دلایل انتخابش سخن گفت. از کشاورزی پیشرفته مشهد مثال زد و با اشاره به ظرف میوه که آنجا بود گفت: «در شهر مشهد بدون زحمت، هلو به عمل می‌آید، سیب هم به این شیرینی و کیفیت به عمل می‌آید. ولی اگر من و شما در کرمان، به کمک مردم نازنین آن خطه از میهن یک «کدو» به عمل بیاوریم، هنر کرده‌ایم.» داستانم را بالا گرفتم و تسلیم نیت پاک او شدم.

دکتر میرزایی از خیرترین گمنامی است که نه تنها در مشهد، بلکه به همراهی برادرش در «قصر مشیرین» نیز برای مردم بیمارستان، مدرسه، خانه و... ساخته و برای جوانان آن شهر اشتغال ایجاد کرده است.

سوابق علمی و آموزشی دکتر میرزایی
دکتر محمدعلی میرزایی، تحصیلات دبستان و دبیرستان خود را در قصرشیرین و کرمانشاه به پایان رساند. به مدت یک سال با سمت آموزگاری در دبستان‌های کرمانشاه تدریس نمود. سپس در سال ۱۳۳۳ وارد داروسازی دانشگاه تبریز شد، پس از اخذ دکترای داروسازی در سال ۱۳۳۸ جزو دانشجویان رتبه اول، موفق به اخذ بورس تحصیلی جهت ادامه تحصیل در رشته دکترای میکروبیولوژی و بیوشیمی در کالج سلطنتی لندن شد و به کشور انگلستان اعزام گردید. پس از اخذ درجه فوق‌لیسانس در رشته میکروب‌شناسی و دکترادر رشته بیوشیمی، دو سال به‌عنوان دانشجوی فوق‌دکتری و استاد در دانشگاه ساری انگلستان به تحقیق و تدریس پرداخت. در سال ۱۳۴۶ به ایران بازگشت و در سمت‌های مختلف از جمله استاد دانشگاه شیراز (پهلوی سابق)، استاد دانشگاه شهید بهشتی (ملی سابق) عضو هیات علمی و رئیس دانشکده علوم دانشگاه فردوسی مشهد به تدریس پرداخت. از اول تیرماه ۱۳۵۲ به پیشنهاد روانشاد افضلی پور، بنیانگذار دانشگاه در کرمان و موافقت وزارت علوم و آموزش عالی به سمت ریاست دانشگاه کرمان انتخاب شد. ایشان ریاست دانشگاه کرمان را به استثناء یک دوره صد روزه (در سال ۱۳۵۶) از ابتدای شروع فعالیت تا اول اردیبهشت ۱۳۵۸ برعهده داشتند.

در مورد خدمات ارزشمند دکتر میرزایی به‌عنوان نخستین رئیس دانشگاه علاوه بر پیگیری خدمات علمی و آموزشی، می‌توان به پیگیری امور عمرانی و همراهی با شادروان

افضلی پور اشاره نمود. ایشان به‌عنوان یکی از خیرین و بانیان دانشگاه نیز منشاء خدمات ارزشمند دیگری چون ریاست افتخاری انجمن دوستداران دانشگاه، راهنمایی، تشویق و جذب خیرین به منظور مشارکت در پروژه‌های عمرانی دانشگاه و پیوستن به جمع حامیان علم و فرهنگ بود.

حمایت از اهدای جایزه افضلی پور

پس از فوت شادروان افضلی پور، دکتر میرزایی در نظر داشت نام ایشان جاودانه شود. به محض پیشنهاد مسئولین دانشگاه و با مشورت با برخی از بزرگان به این نتیجه رسید که هزینه‌ی جایزه را متقبل، و جایزه‌ی به نام «جایزه علمی مهندس افضلی پور» را بنیانگذاری نماید و هر سال از برترین‌های علمی کشور و استان کرمان تقدیر شود.

از نخستین سال برگزاری این مراسم، در سال ۱۳۸۲، دکتر میرزایی هزینه‌های جایزه افضلی پور را تا سال ۱۳۸۶ به‌صورت سالانه متقبل می‌شدند. اما همواره در اندیشه یک حمایت ماندگار نیز بودند. بنابراین منزلی را در کرمان، خیابان شهداء (زریسف) خریداری نمودند و بر اساس وقف‌نامه‌ای که تنظیم گردیده است، درآمد حاصل از اجاره این منزل با نظارت پنج نفر از بزرگان دانشگاهی و کشوری، صرف هزینه‌های جایزه علمی افضلی پور می‌شود.

اهدای ساختمان باشگاه دانشگاهیان

ساختمان باشگاه دانشگاهیان کرمان به عنوان مجموعه آموزشی و رفاهی دانشگاهیان در سال ۱۳۸۱ توسط دکتر میرزایی به دانشگاه اهدا گردیده است. این مجموعه دارای زمینی به وسعت ۳۰۰۰ مترمربع و زیربنای ۱۲۰۰ مترمربع در شهر کرمان، خیابان زریسف، واقع است. در حال حاضر از ساختمان باشگاه جهت برگزاری مراسم و مجالس مورد نیاز دانشگاهیان و بستگان درجه یک آنان استفاده می‌شود و رستوران آن نیز فعال است.

کوشش‌ها و حمایت‌های دیگر

تأمین هزینه «جایزه مادران» همراه با آقایان دکتر «جلال مهدویان کرمانی» ساکن آمریکا و «ژاک ماهفر» ساکن سوئیس که در آغاز سال تحصیلی اهدا می‌گردد و از سال ۱۳۸۰ شروع شده است. / همراهی با «مهندس شاهرخ وفاداری» و کمک به احداث ساختمان پژوهشکده فرهنگ و زبان‌های باستانی ایران در دانشگاه شهید باهنر کرمان. / اهدای مجموعه کتاب‌های ایران‌شناسی و کمک به راه‌اندازی «کتابخانه تخصصی ایران‌شناسی» وابسته به مرکز تحقیقات، فرهنگ و زبان ایران دانشگاه شهید باهنر کرمان در بهار سال ۱۳۸۰. / مشارکت در تأمین بخشی از هزینه‌های احداث «دانشکده هنر و معماری صبا» . مبلغ ۵۰ میلیون تومان توسط ایشان پرداخت شده است. / اهدای یک دستگاه «مینی‌بوس» به دانشگاه شهید باهنر کرمان در سال ۱۳۸۳. / اهدای یک دستگاه «پاترول» به دانشگاه شهید باهنر کرمان.

گفتنی است؛ دکتر میرزایی متولد ۱۳۱۲ در قصر شیرین بود. وی ۱۳ خردادماه ۱۴۰۲ در سن ۹۰ سالگی پس از گذراندن یک دوره بیماری در تهران درگذشت. روحش شاد و یادش گرامی باد.